Št. 48. V Gorici, dne 24. aprila 1900. **Tečaj XXX.**

Izhaja trikrat na teden - šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h,	ali gld. 6·60
pol leta	6 „ 60 „	„ 3·30
četrt leta	3 „ 40 „	„ 1·70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štv. 9 v Gorici v «Goriški Tiskarni» A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. **Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.**

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od «Soče» **vsak petek** in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1·60.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 3. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le **upravništvu.**

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglasi in poslanice
se računijo po petit-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga izven «Soče» in «Primorca» še **„Slovansko knjižnico“**, katera izhaja mesečno v snopičih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vseletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v «Slov. knjižnici» se računijo po 20 kr. petit-vrstica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. **Bog in narod!** «Gor. Tiskarna» A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Težave grajenja železnice po Baški dolini.

V strokovnjaški izjavi, ki je priložena vladini predlogi o železnici skozi Bohinjsko, Baško in Soško dolino, je kos ob Bači imenovan za grajenje najtežavnejši, težavnejši kot grajenje šest kilometrov dolgega prodora skozi Bohinjske gore pri Podbrdu. Ta izjava je oprta na izrek strokovnjakov, ki so zadnja leta pregledavali črto in pa na starejše mnenje geologa D. Stura, ki je leta 1856. preiskoval tla Posočja, to je Soške doline in ž njo zvezanih stranskih dolin. (Stur je bil rodom Slovak in se je vsled svojega izrednega znanja pozneje popel do časti ravnatelja državnega geološkega zavoda na Dunaju. Njegov brat je bil zaslužen slovaški pisatelj). Sturova izjava je zanimiva zlasti zato, ker iz nje izvemo, kako težavno je bilo pred štirimi desetletji graditi ceste ondot, koder nameravajo sedaj zidati celó glavno železnico prve vrste.

Posebno svojstvo Posočja je, to — tako pripoveduje Stur — da je v njem razmerje med podolžnimi in poprečnimi dolinami povsem drugačno, kakor drugod. Podolžne doline imajo namreč navadno široko dno in ob straneh zložne obronke. Poprečne doline pa so večinoma ozke in obdajejo jih strme pečine. V Posočju pa je nasprotno poprečna Vipavska dolina podobna glavni dolini, Soška dolina pa je večinoma ozka, kakor da je stranska. Tako je tudi podolžna dolina ob Bači sila ozka. Vrh tega je njeno dno izpostavljeno pogostim povodnjim, in zatorej je človek prisiljen svoje stanovališče pritisniti na obronke kakor lastavica prilepi gnezdo na zid. To podobo kaže najbolje vas Bača, ki je postavljena na skalo ob sovodju Bače in Idrije. Ker je dolinsko dno povsodi izpostavljeno samovolji vodá, si je lehko misliti, kako nedostatna in negotova so občila po teh krajih. «Ko sem od Sv. Lucije (od Mosta) hotel preko Grahovega v Cerkno, — tako pripoveduje Stur — moral sem ne le peš hoditi, nego moral sem najeti človeka, da mi je nosil najpotrebnejše reči. Ko sem se vračal s Cerknega v Tolmin, moral sem svoje reči naložiti na konja, in moral sem sam vodniku pomagati na več kosih pota, da je mogel konj naprej, dasi je bil vajen takih potov. Pri vsem tem je bilo treba narediti dosti ovinkov, da smo se ognili krajev, koder sploh ne bi bilo moč priti naprej. Človek se čudi, če po takih potih pride v Cerkno, in je v tem dovolj obljudenem kraju iznenadno dobro in prijazno sprejet. Upal sem, da bo vsaj na drugo stran namreč v Poljansko dolino proti Škofjiloki dobra zveza. Pa tudi tukaj sem bil na čuden način varan. Kajti ko sem šel od Cerknega po lepi in dobro speljani cesti preko Planine, došel sem do zaseke, skozi katero naj bi šla cesta preko sedla, ali ta zaseka je bila le do Kranjske meje iztrebljena, in tako sem bil ondi na koncu Cerkniškega sveta«.

»In vendar je cestna zveza iz Gorenjske kotline preko teh krajev na Benečansko zelo važna, in to se je spoznalo zlasti v minolih težkih letih, ker je bila odločilna pri obleganju Vidma, dasi je bila še zelo nepopolna. Zaradi tega sem prehodil in pregledal dve doslej predlagani in nekoliko že v delo vzeti črti zveze med Ljubljano in Vidmom preko Škofjeloke, Cerknega in Tolmina«. Črta ob Cerknici do Reke in naprej ob Idriji do Sv. Lucije (Mosta) je bila takrat (1856.) že iztrebljena in torej najhujše delo dovršeno. Druga črta gre od Cerknega navzgor čez Zakriž, potem navzdol do Orehka, in zopet navkreber čez Kojco na Bukovo. odtod doli v Baško dolino do Grahovega in potem po mokrotnih grapah sedaj navkreber, sedaj zopet na dno stranskih dolin čez Knežo, Podmelec in Holm, slednjič na Lubinjsko sedlo in konečno po obronkih navzdol mimo nevarnega Podlubinja do Tolmina. «Če potmislimo, kako gre cesta sedaj navkreber, sedaj navzdol, in to ne malo, kajti zlasti med Grahovem in Bukovem je že visočinska razlika 400 m, če vrh tega pomislimo, da mora cestna črta večinoma prek neugodnih tal, sedaj prek skrilavca sedaj čez peščenec, in tudi čez rahel prod, kakor pri Lubinju, kjer je prvi naliv odplahnil ves pri cestnem delu nakupičeni drobiž tako, da po nekod niti sledu ni ostalo o cesti, in če slednjič v poštev vzamemo nešteto množico mostov, ki jih bodo strmi gorski potoki zlasti v okolici Podmelca in Holma vsako leto porušili in jih bo treba leto za letom zopet zgraditi — tedaj je pač čudo, da sploh nameravajo napraviti cesto, kjer bo le z velikimi žrtvami občin možno speljati rabljivo tovorno pot«.

Tako se je izrazil imenovani zvedenec l. 1856. Kakor je znano, so cesto od Škofjeloke do Cerknega in od tod prek Dol. Trebuše v Tolmin res zvršili, druga zveza, namreč od Cerknega čez Bukovo v Tolmin, pa se ni zgradila. Narejena je le vožnja pot od Cerknega do Orehka, in pa deželna cesta od Tolmina preko Podmelca do Grahovega (in od tod po Baški dolini navzgor do Hude južne železnice, naprej do Podbrda pa nezdržana vožnja pot).

In prav po tej za zvršitev navadne prometne zveze tako zelo neugodni Baški dolini se sedaj resno namerava zgraditi glavno železnico prvega reda! Inženirji pač pripoznavajo, da bo graditev zelo težavna, ali vse ovire se bodo dale premagati. Največje težave dandanes nisó več v neugodnosti tal, nego v — državnem zboru, kjer je nesrečna politika avstrijskih vlad dovedla narodne zastopnike tako daleč, da celo občekoristne naprave zadevajo ob načelen upor.

K položaju.

Danes 14 dnij bo najbrže že otvorjen državni zbor, in vlada poskusi z nova, spraviti državni voz od prepada, na kraj katerega je prispel, ako se ne zgodi to, da telebne ta imenitni voz vánj, ter ne bo dolgo mogoče, potegniti ga iz njega. Veliko pišejo in govore o bližnjem zasedanju, ugibaje, kaj se utegne zgoditi, ako pokaže državni zbor zopet svojo nezmožnost za redno delovanje. Sliši se celo, da stojimo pred vredbo nemškega državnega jezika in pred centralistiško-absolutistiško vlado. Češki politiki kaj pridno prirejajo shode, govoré o položaju ob vsaki priliki in zlasti z veljavnejšimi in merodajnimi možmi. Vedno slikajo bližnjo bodočnost črno, zagotavljaje, da brzih korakov nam leti nasproti katastrofa s še nedoglednimi posledicami. To pa vse radi tega, ker vlada noče zadovoljiti Čehov, in še toliko manj drugih manjših slovanskih narodov, temveč vzdržuje vedno in vedno le svoje staro načelo, da Nemec in Lah morata biti nad Slovani, da njima pritiče vse, kar je sploh mogoče v konstitucijonelni državi, Slovanom pa le košček tega. Dasi je videla vlada, da njeno postopanje v poslednjem času proti Slovanom v prilog Nemcem rodi le vedno večji odpor na slovanski strani, stoji vendar trdovratno na svojem vališču, ki diši močno po nazorih iz srednjega veka, da razločuje narode višje in nižje vrste. Jezikovne naredbe za češke dežele je odpravila, zadnjo dobo se je pehala s spravnimi konferencami, sedaj pa v predstoječem zasedanju hoče kar predložiti nov načrt jezikovnega zakona, s katerim Čehi ne bodo zadovoljni, ker po tistem načrtu baje raba njihovega jezika ni zagotovljena ravnopravno. Radi tega Čehi že napovedujejo obstrukcijo, trdé, da ne morejo drugače, pa naj se zgodi karkoli.

Na sploh se sodi, da ako državni zbor ne bo mogel delovati — in do tega skoro ni upanja — zadene usoda parlament in ne vlado. Naravno pač bi bilo, da v takem slučaju bi bil razpuščen državni zbor, da bi se razpisale nove volitve, ki bi utegnile zanesti v državno zbornico novega duha z novimi poslanci in novo vlado. Med temi novimi činitelji pa bi ne smelo biti preveč baronov, grofov, vitezov, in tudi ne preveč duhovnikov, ker taki ljudje po večini nimajo pravega smisla za delovanje v drž. zbornici, kakor si isto želi ljudstvo samo. Prepričani smo, da med pravimi zastopniki narodov pod vlado z resnično ravnopravnim posto-

---

— 132 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

To rekši, je potihnil nekoliko in uprl svoje oči v Ermelindin obraz, katera je vedno plakala in zdihovala. Na to je, stiskaje pesti, nadaljeval z groznim glasom:

In gorje lopovom, ki so zakrivili toliko solz! Glejte, Ermelinda, če bi jih moral drugega za drugim odtrgati od žrtvenika, prisegam vam, pri peklenskih mukah prisegam...»

«Ne, Marko!» mu je segla v besedo blaga gospá, boječe a vendar odločno, vzdigujé glavo, «naj ne pride nobena kletvina iz ust kristijana. Kakó se morete nadejati, da bi Bog blagoslovil usmiljeno delo, katero hočete izvršiti za me, če se ga lotite s srcem, polnim srda in želje po maščevanju? In kako zaupanje naj bi jaz imela v prizadevanje človeka, kateremu bi Bog ne pomagál?»

«Oh, vi ste pravi angelj!» je zaklical Visconte, «a jaz.... sem zanikernež. No tedaj, predno zora napoči, bom jaz že v svojem gradu Rosate. Jutrajšnji dan mora biti srečnejši za vas. Z Bogom!»

«Srečno», je odgovorila Ermelinda, «Bog vas spremljaj sedaj in vedno, in bodi nam vsem milostljiv. Z Bogom!» Ko ga je videla odhajati, je čutila, da so ji ginile moči vsled premočne napetosti duha, katero je bila prestala. Skoro v nezavesti se je spustila na neko stolico ter poslušala še udar njegovih korakov, ki je mogočno odmeval od obokov dolge vrste dvoran. Ko je ponehal vsak šum, je vstala, in omahujé vrnila se v svoje sobe. Vsled prestale ginjenosti je pa bila takó omamljena, da se ji je vse dozdevalo kakor v sanjah.

Pod oboki, ki so obkoljevali dvorišče, je Marko našel Lupa, kateri ga je tam čakal. «Pojdeš z menoj v Rosate», mu je dejál. Limontin mu je s ponižnim priklonom glave pokazal svojo hvaležnost za to vabilo, ter mu je sledil molčé. Izšla sta oba iz grofove hiše ter jeden za drugim hitela po temi skozi mesto. Prišedši do Markovega dvorca, sta zajahala vsak svojega konja ter zdirjala proti Rosatu.

Toda neki drugi človek, za katerega ona dva nista vedela, je tudi tedaj jezdil na tisto stran, a bil že precejšen kos poti pred njima. Lodrisio je bil namreč že dobil naznanilo o Markovem prihodu v Milan, in nemudoma odposlal nekega sla do Pelagrue.

Naša dva jezdeca sta dospela pred obzidje rosatskega gradu, ko se je še komaj zaznavala zora. Marko je dal navadno znamenje. Most je bil spuščen doli, in vrata so se odprla. Jezdeca sta šla skozi vhod na dvorišče, toda razun vratarja ni bilo videti nikjer žive duše.

Vratar je takoj spoznal grajskega gospoda, zató je tekel, da bi pozvonil in takó naznanil njegov prihod. Toda Marko mu je zabranil to, ter ga poprašal, kje bi bil Pelagrua.

«Sinoči je odšel», je odgovoril vratar, «ter ni se še vrnil. Pred jedno uro», je dodal še, «je došel iz Milana neki sel s pismom za njega, in kakor je videti, mora biti kaj silnega».

«Kje je tisti sel?»

«Tu v mojih sobah. Tam preklinja kakor arijanec, ker ni še Pelagrue nazaj».

«Pošlji ga takoj k meni v rudečo sobo. Če se v tem vrne Pelagrua, pusti ga v grad, a ven ne sme odíti nikdo brez mojega dovoljenja; ali si me razumel?»

«Tudi oskrbnik ne sme iti ven, če bi že prišel noter?»

«Nobeden».

«Vaš ukaz bo izpolnjen natančno».

Tedaj je šel Marko čez prostrano dvorišče, in se je podal v že omenjeno sobo, čakat sla. Ko je ta kmalu na to došel, je stopil pred njega, in primši ga za roko, mu je dejal: «Daj sem tisto pismo!»

Ker je bilo v sobi še mračno, ni vrli mož takoj spoznal tistega, ki je govoril in takó ravnal ž njim. Zató se je jel zvijati, da bi izpulil roko in da bi se rešil, in je odgovoril: «Ukazano mi je, da ga smem vročiti jedino le oskrbniku».

Toda Visconte mu je še bolj stisnil roko, potegnil ga do nekega okna, ter ponovil mu s strašnim glasom. «Daj sem tisto pismo!»

Pri svetlobi, ki je prihajala skozi steklene plošče, je revež spoznal slovečega vojskovodjo. Prebledel je in trepetaje jel jecljati: «Odpustite mi, nisem vas poznal.... Moj gospodar mi je sicer naročil.... toda tu.... tu ste vi gospodar. Evo, tukaj je pismo». Tako rekoč ga je izvlekel iz nedrij in mu ga podal.

panjem bi se dosegel kmalu mir, tako pa se baš od strani vlade same neti prepir in srd med narodi, ker ista božka le Nemca in Laha, Slovana pa bije s pestjo po licu.....

Vlada nastopi z novim načrtom jezikovnega zakona, zagotavljala bo v bombastičnih Lesedah, da jej je ljub mir in sprava med narodi, ob jednem pa pokaže, kako si misli ta mir in spravo, ker po novem načrtu češki jezik nikakor ne bo tako ravnopraven z nemškim, kakor mu pritiče in kakor zahtevajo Čehi. Da po takem načinu vlada *ne more* uplivati pomirljivo na slovanske narode, je umevno samo po sebi.

Zaplenjeno.

Morda čaka baš po tem zasedanju Slovane najbolj odločilen trenotek, ko bo treba stati mož ob možu, da na razvalinah avstrijskega parlamentarizma slabega spomina vscvete nova doba, v kateri bodo vodili vlado ne več srednjeveški baroni in grofje, marveč pravi možje, vzrasli iz naroda....

Dopisi.

V Gorici, 22. aprila. — („Delavnost" deželnega zbora. — „Tiha delavnost" dr. Gregorčiča). — Včeraj je preteklo že 14 dnij od zadnje seje deželnega zbora. Cela tri leta ni zboroval; nabralo se je torej premnogo gradiva za seje odsekov in zbornice, — toda mine teden, mine drugi, a o „delovanju" našega deželnega zborčka ni glasu! To „znamenje položaja" postaja še bolj zanimivo ob misli, da je bilo sploh že določeno nadaljevanje državnozborske „delavnosti" na dan 2. maja in se je razglasilo šele koncem preteklega tedna, da utegne biti sklican na dan 8. maja. — Kaj neki vse so nameravali dovršiti do 2. maja ob taki polževi naglici? Ali podaljšanje roka do otvoritve državnega zbora ni morda vsaj nekoliko prekrižalo račune tistim gospodom, ki bi radi videli najlepše načrte — nerešene in radi prekratkega zborovanja izročene „per studi e riferta" prašnim arhivom deželnega odbora. — In kako presenečene obraze bi naredili, ko bi vladin zastopnik potegnil iz žepa zaključni Najvišji nalog, skovan med gg. Goëss, Pajer, Gregorčič?

Toda — nič sumničenj! Do otvoritve državnega zbora je še 14 dnij; naj bi naš deželni zbor dobro porabil vsaj ta čas! — Dr. Gregorčič bo imel priliko, popraviti svoje grehe l. 1897. v državnem zboru, ko je takó nečuveno grdo zapackal nujnostno razpravo o tedanjih škandalih na Goriškem, ter zahtevati primerno zadoščenje. Enako v zadevi slovenske trobojnice na „Šolskem Domu" in drugod po Gorici, da reši iz zagate tudi poslanca Klančiča in njegovega tajnika Klavžarja radi grde pogorelščine z žuganimi posledicami, ki so pa docela izostale; vlada in Italijani so dobili zopet sijajen dokaz več, da Slovenci smo le klepetulje, katerih ni resno upoštevati. — Sploh je v deželnem zboru dovolj prilike, da se grajajo napake v deželi, n. pr. v naših srednjih šolah, zahtevaje pred vsem slovenski gimnazij, v sodnijah in tudi v — deželni hiši. Fatti, fatti e non ciarle! Po treh letih bi vendar radi nekaj videli in slišali v deželnem zboru, kar bo odmevalo po celi deželi!

Priznati treba, da je „tiho delovanje" dr. Gregorčiča mnogo intenzivneje, prav po načrtu se vrši vse. Ako pa kdo meni, da mož le s prstom gane za odpor proti lahonski šopirnosti ali vladni brezbrižnosti, varal bi se. Dr. Gregorčič nima nujnišega posla nego izmišljati si vsak dan nove naklepe, nove načrte za domači razpor..... Odkar je postal nadškof Missia celó kardinal, ki ima visoke zveze in velik upliv, se tudi dr. Gregorčič bolje zaveda, kako imenitna uredba je „obedientia canonica", ki ga utegne zveličati že na tem svetu. Zato je tudi zadoščalo za vso našo politiko, da je bil kardinal Missia v avdijenci pri cesarju; vse nadaljne misije opravlja zvesti sluga dr. Gregorčič z lakajsko udanostjo..... Odtod konec abstinence brez sleherne izjavice, brez najmanjšega zadoščenja...., kar je in ostane večen madež na našem narodu. Vlada se je vse drugače ozirala na slovansko manjšino v deželnem zboru istrskem; vprizorila je pogajanja, da bi se ustvaril kak „modus vivendi" med obema strankama, a ker so se pogajanja razbila, ni zbora niti sklicala. Za abstinenco slovenskih poslancev goriških pa se ni prav nič brigala. Kardinal Missia in dr. Gregorčič sta vse zopet spravila v tir. Celó vedno radikalni dr. Rojic je lepo capljal po Gregorčičevi misiji iz strahu pred narodno-napredno stranko, katere bi se ne smel bati, marveč priklopiti se jej!

Vse „tiho delovanje" dr. Gregorčiča torej neti le naš domači razkol ter ga tira do one skrajnosti, kakoršne doslej Slovenci še nismo videli. Oklenil se je popolnoma ostankov Mahničeve stranke ter združil okoli sebe vso duhovščino. Njemu se je posrečilo, česar še nobenemu ne, da je združena okoli njega vsa duhovščina, čeravno večina zanjprav za prav ne mara. Kaplan Dermastia in oba dr. Pavlica so njegovi oprode, ki se kar tepejo zanj, če tudi bi ga najraje jutri odstranili, ker jim mož izborno služi v boju proti edino nevarni — narodno-napredni stranki. — Klerikalni zagrizenci vedó dobro, da dr. Gregorčič je zbral okoli sebe nekaj prijateljev, ki so tako kratkovidni, da drvé ž njim vred v črno žrelo. In takó vidimo n. nekaj profesorjev, učiteljev, itd., pravih liberalcev, v družbi jednega Dermastie in Pavlice v srditem boju proti — narodno-napredni stranki. Do takih nezdravih razmer, ki ne morejo dolgo trajati, nas je privelo „tiho delovanje" dr. Gregorčiča.

Tako družbo vidimo tudi slečno po načrtu „tihega delovanja" v boju proti sedanjemu redu „Goriške ljudske posojilnice". Tudi tu stojé bok ob boku razni doktorji, profesorji in uradniki, podprti ob Mažgona in Štefana iz Grojne s črno družbo Dermastie, obeh dr. Pavlic in cele njiju klerikalne garde. — Slovenski rodoljubi s strmenjem gledajo to pisano družbo in se vprašajo: kaj pa jo je spravilo pod najgrši klerikalni klobuk? Odgovor: „tiho delovanje" dr. Gregorčiča. — Kardinal Missia je našel na Kranjskem ugodna tla, ali v tem oziru še bolj na Goriškem, toda ogromna večina razumnikov in celó naroda vidi dobro, kam jadramo z Gregorčičevim „tihim delovanjem" in njegovimi naklepi proti narodno-napredni stranki in nje glavnim stebrom.

Iz Kromberka, dné 22. aprila 1900. — Na izjavo g. Ant. Pahorja, vikarja v Kromberku, v 16. štev. „Primorskega lista", kjer ponuja 20 K tistemu, kateri se upa dokazati neopravičene zamude veronauka na Ajševici, odgovarjamo: Mi vemo dobro, da je težko dokazati, ker se dobi hitro izgovor, ki bi pobijal dokaz, vemo pa tudi, da skoro za polovico je izostalo podučevanje veronauka na Ajševici.

Ko se je ustanovila ljudska šola na Ajševici, sta podučevala veronauk preč. pokojna gg. Hrast in Gruzovin. Takrat ni bilo nikdar pomanjkanja veronauka, in za to smo omenjenima gg. še danes hvaležni. Lehka jima bodi zemljica! Bivši g. vikar Godnič, sedaj župnik v Grgarju, je imel ravno tisto službo, ravno toliko dela, in je isto redno opravljal, zato ga imamo še vedno v dobrem spominu.

Vprašamo tu g. vikarja: Zakaj pa ni sedaj takó? Ali je Vaš poklic, več delati razburjenosti pri občinskih volitvah v Solkanu nego veronauk na Ajševici? Ali mislite, da imamo mi davkoplačevalci toliko denarja na razpolaganje, da bodemo plačevali delavce, kateri ne narede svoje službe? Ne in nikdar ne! Mislite li morebiti, da naši otroci so že tako dovolj podučeni sami od sebe, da ne potrebujejo veronauka?

Lansko leto je bilo nam obljubljeno po g. dr. S., da se nam vrnejo vse stare pravice in zamude, pa dosedaj se to še ni zgodilo. To ni nič in dvakrat nič, in kakor se vidi, gre še vedno slabše....

G. vikar je omenil v svoji izjavi dva neuradna in nepoklicana nadzornika. Kaj li mislite, da mi stariši nismo poklicani nadzorniki, da skrbimo za svoje mlajše, da se nauče tudi veronauka ter se v njem utrdé? Za to smo poklicani, in zategadel zahtevamo redno veronauk v šoli!

Ako merodajni krogi ne ukrenejo, da se bode redno vršilo podučevanje veronauka v naši šoli, se obrnemo pa drugam, in naj nas gg. nunci okoli „Pr. 'l." še tako zmerjajo z „liberalci". Če bo potreba, se še oglasimo.

Več „nepoklicanih"
in „neuradnih" nadzornikov.

Iz Rihemberga: Naš župan Jože Pavlica, oče obeh goriških doktorjev, je znal združiti v svoji znameniti osebi kakih 15 „meštirjev". Vse, karkoli kaj nese, je on in vedno le on. Ga bomo morali enkrat opisati. — Kako zna pa imeti občinske volilce za norca, je dokazal v znani zadevi cerkve na Brjah, — isto dokazuje zdaj, ko mu še bolj znani Obizzi meri neko cesto, katero nekaj volilcev že dolgo želí imeti. Ali čakali jo bodo zaman, zdaj pa so vendarle polni lepih nad, da se jim izpolni želja. — Kdor zna, pa zna. Zato ima tudi dva dohtarja sv. pisma v hiši!"

Domače in razne novice.

Zaplemba. — Današnje zjutranje izdanje „Soče" je bilo zaplenjeno zaradi 3., 4. in 5. odstavka v članku „K položaju" in sicer od besed — „in tako postopanje je naravnost sramotno" — do..... „ki trpi poleg sebe le še italijanskega".

Doživeli smo že mnogo presenečenj v naši konfiskačni praksi, ali največje je današnje. Da kaj takega več ne smemo reči, je dokaz, da so že tu časi, ki se nam naznanjajo....

Proti tej zaplembi se pritožimo do zadnje instance.

Poroka. — Včeraj se je poročil gosp. Mihael Zega, nadučitelj v pokoju, posestnik in župan v Kanalu, z gospodično Emo Ivančičevo iz Deskel. Novoporočencema mnogo sreče!

Premeščenje notarjev. — Vest v zadnji štev. pod tem zaglavjem je premeniti tako, da notar Ballaben ni premeščen iz Sežane v Bolec nego v Gorico na mesto ranjkega notarja Nordisa.

Romarji. — Včeraj popoludne ob $2^1/_2$ so se odpeljali z goriškega kolodvora romarji v Rim. Tem povodom se je bilo zbralo na kolodvoru obilo radovednega ljudstva, zlasti ker je prišel tudi kardinal, ki je blagoslovil romarje pred odhodom. Kakor je nam sporočeno, je vstopilo v romarski vlak 406 oseb. Pripomniti treba, da vsi ti niso bili z Goriškega, ker smo videli med njimi tudi kranjske Vipavce.

Resnice ne marajo. — Na našo vest pod tem naslovom se je „Gorica" takrat zadrla — ne na Gabrščeka — marveč za sprembo na dr. Tumo. Igraje z besedami hočejo „Goričanski" kronjuristi — ki dr. Tumi ne sežejo do členov — smešiti dr. Tuma kot jurista itd.... Dr. Tuma je vzvišen nad tako „Goričansko" brbljanje, kajti vsa njegova preteklost na polju pravoslovja govori zanj tako jasno, da je odveč vsaka beseda v tem pogledu. — Besedičenje „Gorice" le dokazuje opravičenost naslova „Resnice ne marajo". Kdor resnice ne mara, se zateka k takim sredstvom, v nadi, da nasprotnik ne bo — tožil, ker se za take lapalije ne bo boril s poštenjakoviči, skritimi za hrbtom stavca — odgovornega urednika.

Zadnji pregled bohinjske železnice. — Povedali smo že, da je naročeno od strani železniškega ministerstva namestništvu v Trstu, da pregleda še enkrat, in to zadnjič, črto te železnice v svojem delokrogu.

Za novo železnico je zanimanje prav živahno, zato opozarjamo vse v to poklicane može, da pri komisiji, katera bo končno pregledovala črto, povedó morebitne nedostatke v projektih, ali sploh, kar se jim zdi vredno omeniti, ako bi morda ne bilo prav v projektih po njihovem mnenju, tako na primer gledé dovoznih cest ali kar si že bodi! Premembe pozneje bodo skoro nemogoče, zato se je treba oglasiti, dokler je čas, da ne bo tako, kakor po navadi, da se oglasijo prizadeti prepozno. Pomisleki, nasveti ali predlogi, podani komisiji, morajo biti seveda stvarni in utemeljeni, ker tisto ve vsaki, da vsem ni mogoče vstreči.

Načrt železnice je še vedno na razpolaganje na ogled v našem urednistvu. Ogleda se lahko vsaki dan.

Maščevanje? — V Dol. Vrtojbi so na belo nedeljo plesali. Pred plesom je bilo običajno cerkveno opravilo. Po navadi je opravilo na ta dan, kakor pravijo, slovesno, ali v nedeljo tega ni bilo, marveč kakor ob navadnih nedeljah. Ljudje so se jezili radi tega ter so sklepali, da jim je naredil to g. nunc zategadel, ker so priredili na ta dan ples.

O plesih smo že dosti govorili ter opetovano povedali svoje mnenje, zato rečemo le, da pošten ples pač ni tako hudo pohujšljv in zapeljiv, kakor nekateri mislijo, in starih navad in običajev ni mogoče iztreti iz ljudstva kar naenkrat. — Ali je bilo postopanje g. nunca umestno ali ne, tukaj ne bomo razpravljali, ker si p. n. čitatelj lahko sam napravi pravo sodbo.

Na Ravnici imajo pokopališče, ki je v jako slabem stanu. Zid okrušen, križi in druga nagrobna znamenja razmetana, in še celo grobovi so zagrebljeni pomanjkljivo. Ljudje se pritožujejo, da oskrbništvo pokopališča ne stori ničesar, da bi bilo pokopališče dostojno, ker sedaj je naravnost v sramoto tistim, ki so poklicani, čuvati nad pokopališčem, kjer so pokopani kristjani! Tako nam poročajo z Ravnice.

Obesil se je. — V soboto v jutro se je obesil v svojem stanovanju v ulici Vetturini 47 let stari Ivan Klanjšček, ki je bil svoj čas pek, sedaj pa je prodajal sladoled in slične reči. V četrtek je bil šel v Št. Andrež, kjer se je napil, in se je vrnil v mestno šele zvečer popolnoma opit. Na Korzu ga je vino tako tiščalo, da je pustil svoj vožiček s sladoledom ob cesti ter šel sam domu. Vožiček je dobil voznik g. Rossija, ki je to naznanil redarstvu. Klanjšček je bil opozorjen, iti po vožiček, ali ko je šel od doma, se je zopet napil. Domov je prišel pozno po noči, ali zinil ni niti besedice. Drugo jutro sta vstali

---

Marko ga je odprl in željno uprl vanj svoj pogled. Bilo je brez podpisa. Prebral ga je. Glasilo se je takó:

«Zanikrni tepec!

Mislim, da si vendar že jedenkrat izvršil to, o čemur sva se pomenila oni dan. Da bi te vrag vzel, ker si moral čakati toliko časa! Kaj počneš sedaj, ko je Marko že v Milanu? Dà, on je prišel nocój, in morda plane koj jutri na te. Brzo tedaj, prekleti človek! brzo! Da bi te to pismo zadelo kakor strela! Odstrani in pokončaj vse sledove dejanja, poskrbi, popravi.... Pazi se, nesrečnež, ker ti gre za glavo».

Viscontija je obšla groza, mraz ga je preletel po vseh udih, lasjé so se mu naježili. Stiskaje pesti pred obrazom sla, je zakričal vanj: «Kdo ti je dal to pismo?»

Vprašanje je bilo izrečeno takó odločno, da sel ni utegnil omahovati. Zató je odgovoril odkrito: «Lodrisio mi ga je dal».

«Če želiš oditi živ od tu», je poprijel Marko, «povej mi, kaj ima opraviti on z mojim oskrbnikom?»

Toda uni, omamljen od prevelikega strahú, ga je le debelo gledal, a ni ničesar odgovoril.

«Ali veš», je zopet glasneje vprašal Marko, «ali veš, o čem je govor v pismu, katero si prinesel?

Sel ni ničesar več razumel in je vedno še molčal.

«Ali veš, leni zanikrnež?» je zakričal ves razburjen grajščak, tresoč ga za ramo.

«Oh, imejte usmiljenje z menoj!» je odgovoril ta, kakor da bi se predramil iz omame, jaz ne vem ničesar. Jaz sem le ubogal svojega gospodarja, kateri mi je ukazal: ‚Nesi to pismo Pelagruí', in jaz sem ga nesel.... Sicer pa vam prisegam kot kristijan, da ne vem povedati več».

«Bova kasneje še govorila. Med tem pazi, da ne izideš iz te sobe».

To rekši je stekel Marko k oskrbnikovemu stanovanju. Potrkal je. Neka dekla mu je odprla. Tej je rekel, da hoče govoriti takoj s Pelagruovo ženo.

Dekla, ki ga ni poznala, ga je peljala v neko dvorano, kamor je čez nekaj trenotkov prišla oskrbnikova žena z malim detetom v naročju, katero je ravno pestovala, ko je bila poklicana.

«Kje je vaš mož?» jo je z osornim glasom vprašal Visconte, koj ko jo je zagledal.

Revica se je vsa prestrašila, zagledavši takó iznenada svojega gospoda pred seboj, in pa zaslišavši ga takó glasno in ostro govoriti. Zató je stopila dva koraka nazaj, stisnila k sebi otročiča, in odgovorila jecljaje: «Sinoči je odšel, pa jaz ne vem, kam».

«Berite to pismo!» je dejàl Marko, podajaje jí Lodrisijev list, «in povejte mi koj, kake skrivnosti so tu».

(Dalje pride).

žena Klanjščekova in hčerka, da gresta v cerkev. Hčerko je poklical Klanjšček k sebi ter jo poljubil. Na to sta odšli v cerkev. Tačas pa se je obesil s precej tenko nitjo ob vratih na stežaju. — Ko sta se vrnili mati in hči iz cerkve, sta se nemalo prestrašili, ko sta ga videla viseti ob vratih z izbuljenimi očmi in z jezikom, visečim iz ust. Kljubu strahu je žena takoj vzela škarje, podstavila stol, kateri je bil Klanjšček vrgel izpod sebe, da je visel, odstrigła nit ter ga s pomočjo hčerke spravila v posteljo. Tu je dal kmalu znamenja življenja od sebe. Poklicali so zdravnika, ki ga je dal peljati v bolnišnico. — Sodi se, da pijača ga je zmotila, da je storil ta čin, ker drugače je Klanjšček dober in miren mož, ki je živel doslej s svojo družinico prav složno.

Kako sleparijo. — Znano je, da gg. nunci z vso silo delajo na to, da bi dobili v svoje roke goriško ljudsko posojilnico. Radi tega so kaj pridni pri nabiranju pooblastil za volitve na občnem zboru. Da jih naberejo čim več, v to svrho se poslužujejo raznih sredstev, tudi takih, ki se ne strinjajo z nauki cerkve. Na primer: V goriški okolici je videl neki g. nunc kmeta na polju. Poklical ga je k sebi na cesto ter mu pomolil pooblastilo, da naj podpiše, češ, da se gre za občni zbor posojilnice v bližnjem kraju, ne v Gorici. Kmet je podpisal, ker je interesovan pri tisti posojilnici kakor tudi pri goriški. Ko pa je prišel zvečer s polja domov, je začel premišljevati vso to reč, in prišel je do zaključka, da v S. sploh ne bo občnega zbora, da ga je torej ujel g. nunc za pooblastilo za goriško ljudsko posojilnico.

O tem je bi še bolj prepričan potem, ko je začel čitati „Primorca“ ter je razvidel iz njega, kako gonjo uprizarjajo proti imenovanemu denarnemu zavodu. Brez drugega komentara!

Pregled in cenitev škode po žledu l. 1899. — „Gorica“ pripoveduje, da komisija c. kr. vlade je pregledala in precenila škodo po žledu v brkinskih občinah šele tihi teden, v podgrajskem okraju šele pa prve dni tega meseca. Na to se zadira v „Sočo“, ki je pisala 1. marca: „Brkinski sosedje v Istri so imeli vso škodo cenjeno že pred dobrim mesecem“. — „Gorica“ vidi v teh besedah veliko nasprotje z resnico itd. ter konča po svoji stari katoliški navadi...., „da je vsa „Soča“ z Gabrščekom in Tumo vred — hudobna, hudobna!“

Vprašamo: kje stoji v „Soči“ 1. marca, da je vlada poslala svoje komisije v občine podgrajskega okraja? Rečeno je tam, da so imeli brkinski sosedje v Istri vso škodo že precenjeno; namestništvo v Trstu je imelo vse že v rokah in je pripravljalo svoje predloge. Kar je pisala „Soča“, je resnica; tako smo bili mi poučeni od strani, ki je bila dobro poučena. — Ako je pa vlada poslala v poškodovane občine še na spomlad, ko se narava oživlja in vse zeleni, svojo komisijo, da zdaj natančno vidi vso škodo, je to njena reč, a s tem ni še pobita niti pičica na „Sočinih“ poročilih. — Za nas je ta reč rešena in se s prepirljivo „Gorico“ ne bomo dalje bavili. Kdor ni slep, vidi resnico, slepci jo pa otipljejo, le „Goričanski“ junaki se je branijo z rokami in nogami ter obrcajo vsakogar, ki noče verjeti, da črno je belo!

Kopališče v Gradežu. — Odbor kopališča naznanja, da sprejme v kopeli brezplačno tudi letos 50 škrofuloznih otrok iz Gorice in z dežele. Otroci morajo imeti že stavljene koze. Sprejeti je mogoče otroke, stare od 6 let do 14; mlajših in starših ne sprejemajo. Prošnji, ki mora biti naslovljena na odbor kopališča v Gradežu, je priložiti zdravniško spričevalo, ubožno, rojstni list in list o stavljenju koz; prošnje z dežele je vložiti pri pristojnem okrajnem glavarstvu, v mestu pa pri magistratu. Čas za to je določen do 20. maja t. l. Po preteku tega časa se ne ozirajo več na prošnje. Prizadeti naj se požurijo!

Porotne obravnave v Gorici pričnó 7. maja t. l. Prvi dan pride na vrsto obravnava proti Petru Carliju s Ponikev radi uboja in ropa, drugi, to je 9. maja, bo obravnava proti Tereziji Razpetovi iz Cerknega radi detomora, in dne 10. maja bo sedel na zatožni klopi Josip Pagon, bivši sodni kancelist v Cerknem, radi poneverjenja in goljufije. Vse tri obravnave na navedenih dneh pričnó zjutraj ob 9. uri.

Okrožna sodnija je določila k tem še eno obravnavo, in sicer na dan 8. maja proti Battistutta in Sfiligoju radi umora.

Kako delajo reklamo. — V neki cerkvi v hribih je župnik strašno zabavljal na liberalne časopise; prvaka vseh je imenoval „neki ljubljanski časnik“. — Tisti dobri gorjani niso še nikdar čitali „Slov. Naroda“, a po maši so radovedno popraševali, kateri je ta strašni „ljubljanski časnik“; izvedeli so koj, da je to „Slov. Narod“ in da ga ima učitelj. — Od tedaj roma vsaka številka „Slov. Naroda“ iz rok v roke po celi občini. — Boljše reklame bi nikdo ne mogel narediti „Slov. Narodu“ nego oni župnik.

V Solkanu bodo v kratkem zopet volili župana, ker so zadnjič starešine štrajkali. — Mi želimo Solkancem, da izvolé moža, ki ne bo trobil v klerikalni rog, kajti za zdaj se vidi, koliko škode trpi Solkan radi klerikalne politike. Koliko gostov pa prihaja v Solkan? Vedno manj, ker molijo lahko doma! — Tudi mizarske obrti klerikalci ne bodo mogli povzdigniti, marveč povzdigne jo naša stranka. Opozarjamo na obrtni muzej, o katerem je nekoliko govora v današnji številki.

Solkanci potrebujete torej župana, ki bo razumel napredni tok časa a ne da bo hodil po zastarelih klerikalne načrte kovat, po katerih bo vse občinarje le glava bolela.

V Ajellu v Furlaniji se je dogodilo v nedeljo nekaj znamenitega. Nekaj vročekrvnih lahončkov iz Gorice je bilo prišlo poleg drugih iz Furlanije, ustanavljat podružnico „Lege“. A ljudstvo tam, ki je patrijotično, je pa nagnalo te svoje osrečevatelje s poleni in kar je sploh prišlo ljudem pod roke, da so bežali, karkoli so jih mogle nesti njihove „latinske“ noge. — Ljudstvo v Furlaniji je že sprevidelo, kako seme zanašajo ti možički iz Gorice med-nje, nò, oni sami trde, da ni irredente, in tudi ponekod gori v viših sferah so še vedno tega mnenja!

Naš deželni zbor bo imel prihodnjo sejo menda šele v četrtek. Sedaj imajo seje posamezni odseki. Vse gre lepo počasi, iz česar se vidi, da — Italijanom se nikamor ne mudi!

„Gorica“ in „Trgovsko-obrtna zadruga“. — Še ne neha! Naš odgovor glede „neomejene“ zaveze in grofa Coroninija je sicer vtaknila v žep, ker se je zopet enkrat dokazala premišljena farbarija znane klike, — ali obregnila se je ob stvarni odgovor ravnateljstva. In kakó impertinentno bije resnici v obraz! Da teh ljudij nič več sram ni, evo dokaz.

1. „Gorica“ navaja določilo § 32. pravil, da „ravnateljstvo in nadzorovalni svet je voliti po listkih“ ter dostavlja: „toda to točko gg. Gabršček in Tuma enostavno prezirata“. Kdaj, kje prezirata? Ali na zadnjem občnem zboru? — Kjerkoli so določene volitve po listih, je veljaven tudi običaj „per acclamationem“, t. j. da se voli z vsklikom. Občni zbor je trajal vsled Čebularjevih neslanostij poldrugo uro preveč — in g. Gabršček je predlagal, naj se voli z vsklikom. Prof. Čebular se je vpiral na § 32. in zahteval, naj se voli po listkih, toda naletel je na soglasen odpor (bilo je še vedno okoli 50 navzočih članov), češ, saj bi bil vspeh isti; predsednik je dal na glasovanje, ali naj se voli po listkih ali z vsklikom in zbor je sklenil volitev z vsklikom z vsemi glasovi proti prof. Čebularju. Na to se je volitev vršila z vsklikom. Čitatelji naj sodijo.

Dalje „Gorica“ vedoma in hotoma **laže,** da Gabršček in Tuma „nadzorovalnemu svetu niti nista dovolila, da sporoča o svojem delovanju“, dočim je resnica, da je bil dnevni red sestavljen po pravilih, po katerih bi prišel do besede tudi nadzorovalni svet. Toda prof. Č. ni poznal niti dnevnega reda in je zahteval besedo proti pravilom že pred volitvijo, in Gabr. in Tuma se niti nista upirala tej nepravilnosti, marveč prof. Č. je govoril, ko mu govoriti po pravilih še ni bilo določeno.

Enako drzno lažnjiva je trditev, da je hotel kdo preprečili poročilo nadzorstva! Kdo, kdaj? Saj je bila ta točka na dnevnem redu? Zakaj prof. Č. ni dnevnega reda čital v nobenem razglasu občnega zbora, ne v pravilih, katera je držal v roki, ne pisani dnevni red na predsedniški mizi, poleg katere je sedel? Ali tako nerodno hočete pokriti Čebularjevo blamažo?

Končamo z (besedami Vašimi): „Ali ste res že tako slepi od svoje strasti, da tako umazano vlačite po svojih glasilih najvitalniše stvari naroda?.... Kam bredete?“

Te besede je napisala „Gor.“ — na naš naslov, a jih vračamo njej nazaj, ker se jej najbolj prilegajo. — Naglašamo še, da „Gor.“ šteje „govsko-obrtno zadrugo“ mej „najvitalnejše stvari naroda“..... Pričakujemo torej, da se bo „Gor.“ sama ravnala v smislu svojih besed in da bodo gospodje vendarle malce mislili prej, predno si bodo umišljali nove laži o tej — „najvitalniši strani naroda“. Dovolj!

Za „Šolski dom“. — Gosp. Ivan Sepič po Jos. Kenda daruje 10 kron.

„Delavsko podporno društvo“ je imelo v nedeljo svoj občni zbor v gostilni pri Katariniju. Zbor je bil toliko obiskan, da se je mogel vršiti. Izvoljen je stari odbor, izvzemši jednega člana. O drugem morda o priliki.

Vabilo k občnemu zboru gospinskega podpornega društva Rudečega Križa na Goriško in Gradiško, ki bode v četrtek dne 3. maja 1900. ob 4. uri popoludne v dvorani Lanthierjeve palače v Gorici, v to prijazno dovoljeni. Dnevni red. 1. Poročilo o društvenem delovanju leta 1899. 2. Obračun za l. 1899. 3. Volitev društvenega vodstva. Ako ne pride k temu zboru zadostno število članov, bode pol ure pozneje drugo zborovanje z istim dnevnim redom; ta zbor bode potem po društvenih pravilih lahko veljavno sklepal ne gledé na število prisotnih društvenic.

V Gorici, dne 22. aprila 1900.

Grofinja Selma Coronini,
predsednica.

Razgled po svetu.

V češkem deželnem zboru razpravljajo o predlogu posl. Pacàka glede na jezikovno raznopravnost pri sodnijskih in upravnih oblastih na Češkem. Pacák je zatrjeval, da dež. zbor češki je poklican, v tem pogledu ukreniti končno rešitev tega vprašanja. Nemci se temu protivijo, ker le državni zbor je po njihovem mnenju kompetenten storiti veljavno končno odločbo. Dr. Funke je na zagotavljanje Pacáka, da Čehi hočejo mir na podlagi ravnopravnosti, da tudi Nemci želé mir, ali le takrat, kadar se ne zadene ob njihove narodnostne pozicije; drugače da gremo naproti težkim nevarnostim, in pezo sužnjosti bi utegnili občutiti potem vsi narodi v Avstriji.

Kaj bo res? — V političkih krogih na Dunaju trdé na jedni strani, da Čehi na vsaki način prično obstrukcijo, na drugi pa hočejo vedeti, da Nemci niso zadovoljni s Körberjevim načrtom jezikovnega zakona, da torej ni izključeno, da ne pride obstrukcija tudi od nemške strani. „Grazer Tagblatt“ celo pripoveduje, da se pripravlja obstrukcija od strani Nemcev, ker bi bil dogovor med Čehi in vlado, po katerem bi ne prišlo do češke obstrukcije, ker bi se dalo Čehom, kar jim tiče. Slednje pač ni povsem verjetno!

Sokolski vestnik. — Poljaki se ustanovili l. 1892. zvezo sokolskih društev, svoj „Związek“, s sedežem v Lvovu. Starosta je dr. X. Fiszer, tajnik dr. S. Obmiński, načelnik A. Durski. „Związek“ šteje 86 sokolskih društev z 8931 členi, med temi 1584 telovadcev; razdeljena so na 8 okresov (žup); svojo telovadnico ima 21 društev, a 23 jih ima poletna telovadišča. Župe so: Kraków 15 društev, Tarnów 7, Rzeszów 8, Przemysl 13, Lwów 13, Tarnopol 9, Stanislawów 15, Nowy Sącz 6.

Tudi na Pruskem in Poznanskem, torej v Nemčiji, imajo svoj poseben „Związek“, ustanovljen l. 1893. v Poznanju. Šteje 40 društev z 2230 členi in med temi 851 telovadcev. — V Ameriki imajo zvezo v Čikagu od l. 1894. Šteje 13 društev s 366 člani. — S tem napredkom sokolske misli med Poljaki smemo biti zadovoljni. Seme za boljšo, slovansko bodočnost je postavljeno tudi tam!

Proračun za vravnavo vipavskih voda, kakor ga je predložil kranjskemu dežel. odboru prof. Hrasky, znaša 1,101.658 K 94 v. in sicer za vravnavo Vipave 657.880 K 43 v., za potok Močilnik 260.000 K, za potok Jovžek 22,351 K 63 v., za potok Hubelj 84.010 K 51 v., za Belo 45.475 K 17 v., za Gačko 31.841 K 20 v.

Stavke v Španiji. — 8000 delavcev v rudnikih pri Santa Pavlina je ustavilo delo. Zahtevajo povišanje plačila in znižanje delavnika. — Uslužbenci pri tramvaju v Barceloni tudi stavkajo, ker ravnateljstvo jim ni izpolnilo še poprej storjenih obljub.

Vojna v južni Afriki. — Na bojišču v južni Afriki ima ruski rudeči križ svoj sanitetni oddelek, ki šteje 33 zdravnikov in usmiljenih sester. Za vzdrževanje tega oddelka so nabrali Rusi svoto 100.000 rubljev. Dalje je med Buri okoli 300 ruskih prostovoljcev.

Tistih tako težko zaželjenih 3000 konj je končno dospelo v Kapstadt za Robertsovo konjištvo. Od tam jih odpravijo v Bloemfontein; vprašanje nastane, kako bo mogel Roberts rabiti te konje, ki so divji, ničesa navajeni in se nahajajo sedaj pod popolnoma drugim podnebjem. Gotovo jih veliko pogine ali postanejo nerabni za vojno.

Položaj pri Wepeneru je še vedno nespremenjen, ker obleganim Angležem še ni došla pomoč. Pri Dewetsdorfu in Smithfieldu je baje okoli 8000 Burov, ki zabranjujejo angleško pomoč Wepeneru. Po drugih poročilih je pri Wepeneru zbranih celo okoli 10.000 Burov.

L. Glena poročajo, da kakih 6 milj južno od postaje Karreé Siding se je unela huda bitka. — Pri Dewetportu je bil v soboto boj, v katerem so imeli Angleži znatne izgube.

Čuje se, da Portugalci pošiljajo vojake v južno Afriko. Tako je prispel prevozni parnik „Portugal“ dne 21. t. m. z 800 vojaki v Lourenzo Marguez.

Angleški listi poročajo, da Buri so bili postavili na bojišče 105.000 mož, sedaj pa da imajo še okoli 80.000 mož na razpolago, ki so raztreseni v treh krajih, v svobodni državi, v gorovju Biggar in v okrajih Fourtenstreams in Klerkdoorp.

Bolgarski dijaki. — 30 gojencev in 10 profesorjev Kljustendilskega pedagogičnega učilišča je na potovanju. V ponedeljek so bili v Ljubljani, odkoder so odpotovali v Bosno.

Županska zveza. — Občni zbor te jako važne zveze bo v Binkoštih v Ljubljani. Upamo, da bo udeležba dostojna iz vseh naših dežel, katerih se dotiče zveza.

Abstinenca slov. deželnih poslancev na Štajerskem — obsojena! — Nemci so znali pridobiti par ljudij v slovenskem delu Štajerske, katerim so plačali dijete in pot za vožnjo v Gradec, da so šli tje, obtožit slovensko abstinenco. Te izdajice — ki že tako niso Slovenci nego le nemškutarji — so prosili nemške poslance, naj varujejo njihove koristi ter skrbe, da se bo gojil nemški jezik na Spodnjem Štajerskem še bolj nego doslej. — To bobnajo zdaj Nemci po svojih listih ter razglašajo, da slov. abstinenca je obsojena, dočim je znano, da slovensko ljudstvo na Štajerskem ve, da nima pričakovati nič dobrega od mogočne nemške gospode, čeprav je ta obljubila v deželni hiši odposlancem-izdajicam svojo pomoč. Nemci pač imajo v tem jedno moč več, da „navzgor“ očrne Slovence še bolj nego so to doslej delali.

Grofica Lonyaj v Rimu. — Grof Lonyaj s svojo soprogo Štefanijo je dospel v Rim. Štefanija je prosila za avdijenco pri papežu, da bi posredoval on, da se poravna napeto razmerje med njo in belgijsko kraljevsko rodbino, katera se je do skrajnosti protivila zvezi z grofom Lonyajem in je belgijski kralj celo odrekel jej naslov: kraljevska visokost.

Zjedinjene države in Turčija. — Ako se sultan ne odloči kmalu za plačilo odškodnine 90.000 dolarjev za poškodbe imetja ameriških misijonarjev na turški zemlji, kakor smo že poročali, vrnejo turškemu poslaniku v Newjorku dokumente ter pretrgajo vse diplomatiške zveze s Turčijo. — Po poročilih iz Carigrada se vršé pogajanja v tem pogledu v Washingtonu. Dalje je zabeležiti, da porta je prepovedala uvoz ameriške svinjetine, vsled česar je ameriško poslanstvo jej poslalo odločno noto, ki obsoja to prepoved.

Raznotero. — Bivši ravnatelj dvorne opere Viljem Jahn je umrl dné 21. t. m. na Dunaju. — Cesar se odpelje v Berolin 3. maja, dospé 4. ter ostane v Berolinu do 6. maja. — V Rocolu pri Trstu je padel v 10 metrov globok vodnjak 21 letni Karol Vrtovec, ko nobenega ni bilo doma. Oče in drugi sin sta ga iskala in naposled našla v vodnjaku, kamor je padel, popravljáje najbrže vrv na vrhu vodnjaka. Potegnili so mrtvega iz vode. — Na grobu svojega očeta se je ustrelil infanterist 87. pešpolka Vrečar v Žalcu pri Celju. Zadnje dneve je bil nekam potrt in zmešan, da se je naposled usmrtil. — V Macedoniji pri Kosovem so Arnavti napravili izgrede proti Srbom, katerim zabranjujejo obisk cerkve. V Vranji so ubili obmejno stražo. Radi tega je poslala Srbija na mejo vojake. — Železniški minister Wittek se ustavi na povratku tudi v Poreču v Istri, kjer je častni občan. — Od letos dalje dobivajo vojaki za večerjo dvakrat na teden porcijo konserv, sicer 2 kr. Od prih. leta dalje se pomnoži znesek na 3 kr.

Narodno gospodarstvo.

Obrtni muzej. — V 16 seji dne 19. t. m. je odbor „Trgovskega in obrtnega društva za Goriško“ sklenil ustanoviti „Obrtni muzej“. V to svrho je vzprejel in odobril pravila in proračun. Pravila se glase:

§ 1. Obrtni muzej uredi in upravlja „Trgovsko in obrtno društvo za Goriško“, s sedežem v Gorici, temeljem § 2. svojih pravil.

§ 2. Namen Obrtnega muzeja je:

A) pospeševati našo domačo malo obrt s tem:

a) da daje malim obrtnikom priliko z razstavljanjem njihovih izdelkov pokazati, kaj zmorejo;

b) da občinstvo vidi, da je tudi naša mala obrt vredna vsega zaupanja;

B) pokazati razvitek naše domače male obrti s tem:

a) da vzdržuje razstavo uzornih izdelkov, katere v to svrho kupuje od naših domačih malih obrtnikov.

§ 3. Obrtni muzej se vzdržuje:

a) s podporo „Trgovskega in obrtnega društva za Goriško“, katero določa od leta do leta občni zbor;

b) s podporo dežele, „Trgovske in obrtne zbornice“ v Gorici in države;

c) s podporo raznih obrtništvu naklonjenih korporacij;

d) z darovi posameznih prijateljev male obrti.

§ 4. Obrtni muzej je in ostaja last „Trgovskega in obrtnega društva za Goriško“.

Prihodnjič pa izpregovorimo par besed, da pojasnimo pravila tako, da bodo vsakemu prav jasna.

Proti vinski klavzuli. — V dež. zboru kranjskem je utemeljeval dne 19. t. m. poslanec dr. Žitnik predlog, da naj bi se izpustila klavzula glede carine od vina iz pogodbe z Italijo ter primerno zvišala carina od italijanskih vin. Govor slôve:

Kakor znano, je naša država koncem l. 1891. sklenila nove trgovinske in carinske pogodbe z Nemčijo, Italijo, Belgijo in Švico za dobo 12 let. Te pogodbe potečejo koncem l. 1903. Vsaka taka pogodba je nekak kompromis mej državami, da si mejsebojno urede in zagotove izvoz, oziroma uvoz raznih pridelkov in izdelkov. Ako ne že letos, gotovo pa se bodo prihodnje leto vršile nove obravnave in pogajanja o obnovitvi trgovinskih pogodeb, ki so največjega pomena za gospodarski razvoj naše države in posameznih kronovin. Zato je umestno in potrebno, da se o pravem času oglasijo javni zastopi ter izrazijo vis. vladi želje in zahteve glede posameznih določb v pogodbah.

Ena tacih določeb, ki je v zadnjih letih imela za vinorodne pokrajine v Avstriji jako škodljive posledice, je takozvana „vinska klavzula“ v točki 5. III. konečnega zapisnika v pogodbi z Italijo. Ta klavzula slove:

„V slučaju, da tekom pogodbe Italija določi carinsko postavko 5 frankov 77 cent. ali pa še nižjo za uvoz vin, velja ta postavka tudi za vsa vina iz Avstro-Ogerske. V tem slučaju se zaveže Avstro-Ogerska, da „ipso facto“ italijanskim vinom dovoli posebne olajšave, ki so navedene v št. 5. III. glede tarife B (carine pri uvozu v Avstro-Ogersko) konečnega zapisnika o trgovinski in brodarski pogodbi z dne 27. dec. 1878. Carina v tem slučaju znaša 3 gld. 20 kr. za 100 kg. vina, ki se v sodih po suhem ali po morju uvaža v Avstro-Ogersko“.

To je ona klavzula, proti kateri smo zadnja leta čuli toliko opravičenih pritožeb. Ta klavzula je „unicum“ v pogodbi, ker določa nestalno carino, katero je mogla italijenska vlada znižati od 20 na 3 gld. 20 kr. ali pa še nižje.

Pogodba z Italijo je bila že dne 6. dec. 1891. v Rimu podpisana, a dne 12. januv. 1892. je poslanska zbornica drž. zbora pričela debato o njej. Poročevalec dr. Hallwich je tam naglašal, da sta v nagodbi dve „črni točki“, in sicer carina od platnenih izdelkov in vinska klavzula. Manjšina pogodbenega odseka je predložila svoj posoben votum, da se namreč vinska klavzula izpusti in določi stalna carina. Ta votum so podpirali in v zbornici zagovarjali mej drugimi poslanci dr. Klaić, baron Dipauli in Robič. Obširno so dokazovali škodo, ki preti avstrijskim vinorejcem vsled znižane carine od italijanskih vin. Od l. 1878. do 1887. je pač veljala ta znižana carina, a po dogovoru z Italijo z dne 27. dec. 1887. se je zvišala na 20 gld. Sicer je bila tudi v tem dogovoru, ki je bil sklenjen za štiri leta, ona klavzula, po kateri bi bila italijanska vlada lahko znižala carino; vendar se Italija te klavzule do l. 1892. ni poslužila, da bi Avstrije ne opozorila na nevarnost znižane carine. Naglašati pa je treba, da so bile tedaj tudi druge razmere. Italija je l. 1887. pridelala okoli 20 milijonov hl. vina, a l. 1891. pa že 40 milijonov hl. Italija tedaj tudi ni še bila v gospodarskem boju s Francosko. L. 1887. se je iz Italije v Francijo izvolilo še 2.782.000 hl. vina. L. 1888. pa so Francozi zaprli uvoz italijanskih vin in l. 1890. so Italijani na Francosko izozili samo še 19.583 hl. Italija je torej potrebovala novega trga in tega si je poiskala v Avstriji.

(Konec pride).

Z ozirom na drugo železniško progo, katera naj spaja Trst z monarhijo, izdala je vlada skrbna poročila o dosedanji trgovini in frekvenci s tem avstrijskim pristavom. Razmerno je bilo izvažanega blaga iz Trsta v letih 1890-98. vsako leto za 312½ milj. gld., privažanega pa za 352½ milj. gld. Sedanja oddaljenost železniške proge iz Prage v Trst tvori 938 km., z novo progo bi se pa le ta za 110 km. zmanjšala. Oddaljenost iz Prage v Hamburk tvori 659 km. Zmanjšala bi se tedaj razlika oddaljenosti mej Trstom in Hamburkom za celih 110 km. — To že precej govori, da bi bila ta proga tudi za Česko prav znatno koristna. In upati je, da se ji češki poslanci ne bodo upirali, samo če bodo znali ceniti koristi, katere bo imela njihova domovina od te nove proge!

Trgovski pomočnik

za manufakturo ali mešano blago

išče službe

Spričevala dolgoletne prakse so na razpolago. Ponudbe je pošiljati na upravništvo «Soče».

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo. (P. cl.)

(S. cl.)

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gosposka ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, navadnega in najfineje vrste «Luka».

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 klg. naprej.

Obljubuje točno in hitro postrežbo.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz **vipavskih, furlanskih,** **briskih, dal matinskih** in **isterskih vinogradov.**

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar

v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Priznano izvrstne in najboljše

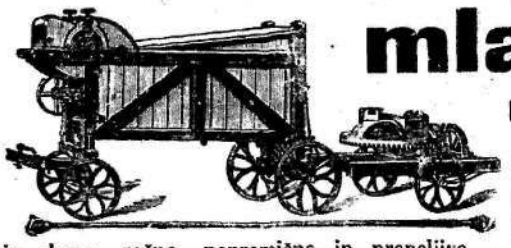

mlatilnice

ročne, na gepel in na par,

potem vsakovrstne **gepelne** za vprego od 1 do 6 konj; najnovejše **žitočistilnice, trijerje, rebljače; stiskalnice** za seno in slamo, ročne, nepremične in prepeljive.

Valarje za polje iz jeklene ploščevine (Stahlblech Feldwalzen), robati in gladki. **Jeklene pluge** z 1, 2, 3 in 4 lemeže; **travniške brane** sklepne in dijagonalne. **Stiskalnice** za zeleno krmo; sušilnice za sadje in sočivje. Vsakovrstne stiskalnice in mlini za grozdje in sadje; stroje za roblanje. Samodelujoče patentovane brizgalnice za trsje in zelenjad „**Syphonia**“. **Sejalni stroji** „Agricola“ in stroji za košenje trave, detelje in žita. Vse navedeno orodje izdeluje in razpošilja po najnovejši sestavi

PH. MAYFARTH & drug.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par

DUNAJ, II/1 Taborstrasse št. 71.

Odlikovan z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami. Obširne cenike in mnogoštevilna priznalna pisma zastonj. Zastopniki in prekupci se iščejo.

Ustanovljeno leta 1872. — 750 delavcev.

Novoporočenci pozor!

Štejen si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Viturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Gironcolijeve.

V zalogi ima najelegantneje sobe, na katere se še posebej opozarja!

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejih slogih, posebno spalne jedilne in posetne sobe so po Nemškem slogu odlikovanih **Črnigojevih delavnic** v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusneje izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izberi obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice iz trsja in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z **žimami** in platnom na izbero ter razne tapecarije.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izberi cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

Samo 1 krono za 3 žrebanja. **Zadnji mesec**

Glavni dobitki 60.000 kron, 15.000 kron in 12.000 kron

v gotovini z 20% odbitkom.

Srečke banke za invalidne

po 1 krono

I. žrebanje: 19. maja 1900.
II. žrebanje: 7. julija 1900.
III. žrebanje: 10. novembra 1900.

priporočajo: **G. Gentilli, A. V. Jona, Michelstädter & Comp., A. Pincherle.**

Svetovni izdelek. Po vseh deželah se rabi v vedno večji meri.

Jako pripravno, čedno in dobro sredstvo

za čiščenje zob.

SARGOV

KALODONT

(Preskušeno od zdravstvenih oblasti. Spričevalo Dunaj 3. julij 1887).

Jako praktično na potovanju. Aromatično osvežujoče. Dobi se povsodi.

Antananarivo Madagaskar 21/7 1894

f. a. Sarg's Sohn & Co Wien

Vaša tvrdka ne potrebuje nikakega priporočila; ako pa priznavam dobroto Vaših izdelkov mi gotovo ne zamerite.
Že več let rabim Vaš „Kalodont“ v tubah iz Staniola in ga imam vedno seboj na potovanju v tropičnih deželah. Jaz mu dajem prednost pred vsako angležko in francosko zobno pasto in kremo ter pred vsakim proškom za zobe, bodisi črnim, belim ali rudečim. Prepričam sem, da se imam zahvaliti Vašemu „Kalodontu“, da je moj zobozdravnik priznal, da imam zobe v najboljšem stanu, ko sem se vrnil iz potovanja v tropičnih deželah, kjer slaba ali pomanjkljiva in vedno druga hrana ter umazana voda upliva jako slabo na zobe.
Jaz se raje odpovem, vsakemu toaletnemu izdelku, kakor Vašemu „Kalodontu“. Dovolite, da Vam to naznanja Vaš udani

Čuvajte se brezvrednih ponarejanj, ki se nahajajo z namenom varati, v sličnih zavitkih.

Eugen Wolf.

raziskovalec Afrike.